

Biuletyn
Koła Miłośników Dziejów
Grudziądz
Klub „Centrum”
Spółdzielni Miesz-
kaniowej

Numer 5

Rok I

Data odczytu: 8.10.2003   Data wydania: 18.10.2003

Referenci: Jan Kamiński, Julia Nehring, Tadeusz Rauchfleisz.

Relacja z przebiegu XXXIII Centralnego Zlotu Krajoznawców CZAK Żary 2003 w dniach 20-24 sierpnia 2003 r.

Z grudziądzkiego oddziału PTTK na Zlot udała się ekipa złożona z 3 osób: Julia Nehring z koła nr 1 Terenowo-Krajoznawczego im. mjr Henryka Gąsiorowskiego, Jan Kamiński i Tadeusz Rauchfleisz z koła nr 50 – Klub Turystyki Kolarskiej PTTK „Kalinka”. Transport zapewnił Jan Kamiński swoim samochodem osobowym. Dzięki temu możliwe było wydłużenie imprezy o 2 dni – dojazdu i powrotu, połączonych ze zwiedzaniem.

Trasa wiodła przez miejscowości Toruń, Inowrocław, Strzelno, Gniezno, Poznań, Woźniki (gm. Grodzisk Wielkopolski), Rakoniewice Wolsztyn, Obra, Siedlisko, Nowa Sól, Bytom Odrzański, Kożuchów, Żagań, Żary. Na trasie uczestnicy zwiedzili następujące obiekty: Woźniki – zabytkowy, barokowy, poreformacki zespół klasztorny, kościół franciszkanów z XVII w. na wzgórzu Wyrwał; Rakoniewice - Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa i rynek z budynkami podcieniowymi; Wolsztyn - Muzeum Parowozów i Skansen Budownictwa Ludowego Zachodniej Wielkopolski; Obra – klasztor pocysterski, obecnie seminarium duchowne Misjonarzy Oblatów Marii Niepokalanej, leżący na Szlaku Cysterskim; Siedlisko – ruiny bastionowego zamku, zbudowanego w końcu XVI w.; Bytom Odrzański – rynek, Kożuchów – zamek z XIV-XVIII w., mieszczący Kożuchowski Ośrodek Kultury, kościół gotycki p.w. NMP.

Środę – organizatorzy przeznaczili na zwiedzanie miasta Żary. Zwiedzano Zamek Dewinów – Bibersteinów z XIII w., pałac Promnitzów – budowlę barokową z lat 1710-1726, kościół, kamienną dzwonnice, wieżę wartowniczą z XIV/XV w., i inne zabytki. Po obiedzie organizatorzy zaprosili turystów na koncert orkiestry dętej a otwarcie CZAK-u nastąpiło o godz. 16⁰⁰. Uczestnicy wysłuchali trzech referatów, związanych z historią i osobliwościami okolic Żar i Żagania.

Od czwartku rozpoczęły się wycieczki krajoznawcze. Uczestników CZAK-u było ponad 250, więc wycieczki odbywały się pięcioma autokarami. Z Żar, poprzez Lipinki Łużyckie, Trzebień, Żarki Wielkie i Bronowice uczestnicy udali się do Łęknicy. Całe przedpołudnie zajął spacer po Parku Püklera. Jest to jedno z najwybitniejszych osiągnięć europejskiej architektury ogrodniczej XIX w. Dziś stanowi Rezerwat Kulturowy – Park Mużakowski.

Po obiedzie i przejściu na stronę niemiecką mostem przez Nysę Łużycką do miasteczka Bad Muskau, uczestnicy wędrowali po parku po lewej stronie rzeki. Mimo rozdzielenia organizmu miejskiego granicą państwową te dwa miasta łączy jeden park. Twórcę tego parku Hermanna von Püklera zachwycało zróżnicowanie krajobrazu w tych okolicach. Sfałdowanie terenów powstało w wyniku naporu lodowca na piasek, glinę i pokłady węgla. Sfałdowanie to rozpościła się na przestrzeni 130 km po obu stronach Nysy Łużyckiej, między Bad Muskau a Trzebielem i Tuplicami po stronie polskiej. Dzień zakończył się koncertem kwartetu skrzyp-

cowego z obojem, złożonego z uczniów Szkoły Muzycznej w Zielonej Górze a także występem miejscowego duetu Serbo-Łużyczan.

W piątek nastąpił przejazd do Żagania, zwiedzanie miasta, Żagańskiego Pałacu Kultury – dawnego pałacu zbudowanego przez Albrechta Wallensteina, zespołu poaugustiańskiego złożonego z kościoła parafialnego, dawnego klasztoru i konwiktu oraz spichlerza klasztorowego, kamieniczek przy ul. Warszawskiej i wieży ratusza wzorowanej na Palazzo Vicchio, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP a w nim muzeum.

Zwiedzano też kompleks hitlerowskich obozów jenieckich – Stalag VIII C/Stalag Luft III.

Dalsza trasa to wycieczka przez: Konin Żagański; Gozdnicę, tu zaproszono uczestników na poczęstunek w lesie, zorganizowany przez miejscowego wójta; Wymiarki – wieś znana z podania o karczmiu, w której w średniowieczu właściciele mordowali gości, wg tego podania nakręcono francuski film „Czerwona oberża”; Lutynka – kościół filialny p.w. św. Anny – z XIII w., a przy nim trzy krzyże pokutne; Łaz, Góra Żarska w Zielonym Lesie. Dzień zakończyło oglądanie wystaw trofeów turystycznych w Technikum Budowlanym i otwarte zebranie Komisji Krajoznawczej ZG PTTK.

Sobota – to kolejna wycieczka, na której uczestnicy poznali szereg ciekawostek krajoznawczych. W Lubanicach – stary kościół z pokutnymi krzyżami na szczytach, a na cmentarzu pieczołowicie zadbane groby dawnych mieszkańców - Niemców. Jest tu też tablica poświęcona Mikołajowi Jakubicy (Kubicy). W Jasieniu miejscowe kółko gospodyń i członkowie koła PTTK „Włóczęga”, przyjęli uczestników ciastem, kawą i herbatą. Były też występy zespołu artystycznego. W mieście, przy ścianie kościoła p.w. Matki Boskiej Różańcowej oglądano najmniejszy, znany krzyż pokutny. W okolicy Jasienia, w odległości ok. 60 m od drogi Jasień – Budziechów, nieopodal przejazdu kolejowego, stoi na podmurówce granitowy głaz narzutowy o wymiarach 5,5 na 4,0 m. Przymocowany do niego metalowy globusik strzałką wskazuje kierunek północ-południe, a wmurowana mosiężna tabliczka informuje, że „w tym miejscu przebiega południk geograficzny 15⁰ E”. W Lubsku na rynku, witał gości zespół artystyczny, zwiedzano stary ratusz renesansowy z XVI w., z zachowanymi krzesłami rajców miejskich. W kościele odbył się koncert organowy. Dalsza trasa wiodła przez Chełm Żarski i Brody. W Jeziorach Wysokich, w ośrodku szkoleniowym uczestnicy wysłuchali kilka ciekawostek o miejscowej przyrodzie, była wycieczka po lesie i wchodzenie na wysoka wieżę widokową (176 stopni). W Brodach zwiedzano ruiny pałacu, a w jego dwóch bocznych skrzydłach odremontowane hotel i salę ślubów. Dzień zakończyło ognisko.

Na niedzielę organizatorzy zaplanowali również wycieczki ze zwiedzaniem, jednakże grudziądzcy turyści opracowali swoją trasę związaną z powrotem do Grudziądza. W Świdnicy znajduje się ciekawe Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w pałacu renesansowym przebudowanym w XVIII w., a także kościół św. Marcina z ciekawą wieżą. W pobliskiej zaś Ochli zwiedzano skansen, z jedną z nielicznych wież winiarską.. W Zielonej Górze zwiedzano śródmieście z katedrą i Muzeum. Jeszcze jeden postój w Pobiedziskach przy znanych trzech wiatrakach i przez Gniezno, Strzelno, Inowrocław i Toruń wracamy do Grudziądza.

Za rok uczestnicy Centralnego Zlotu Krajoznawców spotkają się w Toruniu i zapewne odwiedzą również Grudziądz.